

izhaja vsaki torek in soboto. Ako pade na ta dneva praznik, dan poprej.

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljati pisma.

Ne frankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Bokopisi

dopisov se ne vračajo.

GORICA

TELEFON št. 201.

stane na leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2-50.

Upravništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9.

Za oglase

se plačuje od čveterostolpne petih vrste po 14 vin., za večkratni natis primeren popust.

Posamezne številke

stanejo 8 vin. in se prodajajo v raznih goriških trafikah.

Čudimo se!

Uboge Furlane, katere tare lakot in pelagra, sta na nedeljskem shodu v Kriminu in Flumičelu 21. t. m. zopet enkrat razburjala in hujskala Faidutti in ministerstvu prideljeni dalmatinski c. kr. okrajni glavar dr. Bugatto.

Ostro sta obsojala centralno vlado, ker se je drznila brez njunega dovoljenja zopet sklicati goriški deželni zbor; grenke je moral slišati tudi »furlanski prokonzul« dr. Šusteršič, ker se drzne pisati svoje ime s tremi »pipami« in ker hoče »v goriškem deželnem zboru igrati važno ulogo.«

Ta dva shoda nista bila prva; v zadnjih štirih letih se je vrstil po Furlaniji shod za shodom. In skoro na vseh teh shodih sta Faidutti in Bugatto razburjala Furlane s trditvijo, da liberalni Italijani nočejo dati furlanskemu ljudstvu enega deželnega odbornika.

Ta trditev je neresnična in je le agitatorično sredstvo!

Faidutti, oziroma njegov klub je odklonil odborniški mandat, ko mu ga je 19. septembra 1908. dr. Gregorčič v imenu svojega kluba pismeno ponudil, in sicer v skupini splošne kurije in kmečkih občin. Ker sta imela v tej skupini Gregorčičev in Faiduttijev klub 11 glasov, liberalni »Slovenski klub« pa le 5, je bila izvolitev enega člana Faiduttijevega kluba v deželni odbor **gotova**. A Faidutti ni sprejel Gregorčičeve ponudbe in je kasneje na shodu v Romansu skušal opravičiti svoje neverjetno postopanje z abotnim izgovorom, da 5 glasov Gregorčičevega kluba ni — zadostovalo (»erano troppo pochi«). Zadostovalo pa mu je **5 liberalnih** glasov »Slovenskega kluba«.

V isti seji namreč, v kateri je Faiduttijev klub odklonil Gregorčičevo ponudbo, se je potrdila zveza med Gabrščekom in Faiduttijem. Ko se je Faiduttijev klub po odklonitvi Gregorčičeve ponudbe posvetoval o zvezi s »Slovenskim klubom«, se odpro naenkrat vrata posvetovalne sobe in v sobo stopijo slovenski agrarci, — pardon — gg. Andrej Gabršček, Alojzij Štrekelj, Franko in Križnič. Ti **slov. liberalni poslanci** so v imenu »Slovenskega kluba« sklenili s

katoliškim Faiduttijevim klubom zvezo, katere ena točka je določala: »Slovenski klub« bo glasoval v skupini splošne kurije in kmečkih občin za Faiduttijevega kandidata za deželni odbor, poslanci Faiduttijevega kluba pa bodo iz celega zbora volili dr. Frankota v deželni odbor. Ker je imel »Slovenski klub« v skupini splošne in kmečke kurije le toliko glasov kolikor jih je imel Gregorčičev klub, je trditev, da Faiduttijev klub ni mogel doseči s petimi glasovi Gregorčičevega kluba mesta enega deželnega odbornika, le pesek v oči.

Iz tega sledi jasno, da italijanski katoliški poslanci niso hoteli sprejeti ponudbe slovenskih katoliških poslancev, ampak da so se rajši zvezali s slovenskimi liberalci. — S to zvezo je šel njih katoliški princip in tudi njihov deželnozborni mandat rakom žvižgat.

Faidutti je odklonil odborniški mandat tudi l. 1909., ko mu ga je ponudil predsednik liberalnega italijanskega kluba dr. Marani v klubovem imenu. To se razvidi iz Maranijevega pisma, ki je objavljeno med drugimi akti Faiduttijevega kluba. Marani piše dne 30. junija 1909 Faiduttiju: »Spominjate se, da sem Vam na večer 11. januarja t. l. v pričo namestnika princa Hohenlohe naznanil v imenu italijanskega liberalnega kluba, da ta **klub dovoljuje Vašemu klubu enega deželnega odbornika** (consentire il club liberale italiano che al club popolare italiano sia accordato un assessore).

Ni torej res, da se ni hotelo dati furlanskemu ljudstvu zastopnika v deželnem odboru. Kdor to trdi, **le bega in hujska uboge Furlane.**

Čudimo se le, da nikdo ne napravi konca tem hujskarijam!

Zakaj streže Faidutti gor. deželnemu zboru po življenju?

Faidutti je stegoval in še steguje roko po deželnem glavarstvu. Oče goriškega liberalizma A. Gabršček in bivši liberalni poslanec Al. Štrekelj sta mu ponujala na Dunaju že l. 1908 svojo po-

moč, da bi bil imenovan deželnim glavarjem. Toda previdni mož ni sprejel te ponudbe, ker je vedel, da bi italijanski liberalni poslanci v slučaju njegovega imenovanja pričeli obstrukcijo, katere bi on kot predsednik skoro najmanjšega kluba ne mogel obvladati. Da doseže izpolnitev svoje želje, mora s svojimi kandidati zmagati vsaj še v italijanskem veleposestvu ali pa v italijanskih mestih. S tako zmago bi dobil večino med italijanskimi poslanci in njegovo imenovanje deželnim glavarjem bi bilo naravna posledica.

Ta zmaga pa je bila le mogoča, ako bi se bil l. 1908. voljeni deželni zbor razpustil. Razpust je dosegel. Dne 11. jan. 1909 je zapustil z drugimi poslanci svojega kluba deželni zbor. Isto so storili njegovi slovenski liberalni zavezniki. Deželni zbor je tako postal nesklepčen in se je moral razpustiti.

Pri novih volitvah l. 1909 mu ni bila sreča mila. S svojimi šestimi kandidati je sicer s pomočjo slovenskih glasov zmagal, a število njegovih slovenskih zaveznikov se je skrčilo od 9 na 5. Tako mu je splavalo deželno glavarstvo po vodi.

Faiduttijev žurnalista dr. Bugatto je sicer po volitvah v »Reichspost« pisal, da je v deželnem zboru klerikalna večina, ki želi s slovenskimi »agrarci« vred, da bi postal državni poslanec dr. Faidutti deželni glavar, a imenovan je bil vendar zopet dr. Pajer in Faidutti stavlja zopet svoje upanje edino le v razpust goriškega deželnega zbora. On upa namreč, da mu prinesejo nove volitve večino v deželnem zboru in s tem mesto deželnega glavarja. Da bi pa dosegel razpust deželnega zbora, so položili on in člani njegovega kluba svoje deželnozbornske mandate, med tem ko so se njegovi slovenski liberalni zavezniki ojunčili le do vprizoritve abstinence, ker se boje nevolje svojih volilcev in novih volilnih stroškov. Letos se torej ponavlja, kar so zavezniki leta 1909 vprizorili; razlika je pa ta, da je bil l. 1909 postal deželni zbor po izstopu slovenskih in laških zaveznikov nesklepčen, med tem ko je ostal letos sklepen tudi brez Faiduttija in njegovih slovenskih abstinentov. Mirno, stvarno in uspešno delovanje deželnega zbora

jezi zaveznike. Zato podijo uboge Furlane s shoda na shod in protestirajo proti temu, da je dunajska vlada zopet sklicala deželni zbor, oziroma proti temu, da deželni zbor še ni razpuščen; Bugatto pa pošilja članek za člankom v konservativne in liberalne nemške liste in skuša vplivati na vlado, da bi zopet razpustila goriški deželni zbor.

Čemu ves ta dirindaj? Faidutti hoče v svoji neizmerni častihlepnosti postati deželni glavar, zato streže zopet goriškemu deželnemu zboru po življenju.

In ti njegovi gonji naj služi tudi S. L. S.! Velika zahteva!

Deželni proračun za l. 1912. in ureditev deželnih financ.

V pondeljkovih seji deželnega zbora se je vršilo prvo čitanje deželnega proračuna in z njim zvezanih finančnih operacij ter se je predlagala sledeča:

RESOLUCIJA,

katera se je s tozadevnim poročilom deželnega odbora vred odstopila finančnemu odseku v pretresovanje in poznejše poročanje deželnemu zboru.

I.

1. Deželni zbor poknežene grofovinske Goriške in Gradiške potrjuje brez izjeme po svojih odposlancih v sejah enkete v saniranje deželnih financ, ki se je vršila na Dunaju meseca marcija 1908. podane izjave, izražene misli in želje.

2. Naglašuje, da je neobhodno potrebno, da država takoj prične z obširno akcijo v namen, da se deželne finance sanirajo, deželni zbor povdarja, da taka akcija bi morala obstajati v tem, da bi se deželnim zalogom odkazale odgovarjajoče splošne državne dotacije in da bi država prevzela troške, ki jih sedaj prenašajo dežele za upravne predmete, ki so izključna stvar države kakor n. pr. troški za nastanitev vojaštva in orožništva, potirni troški, in troški za cepljenje koz itd.

3. Uvažuje najrazličnejše erarske vire dohodkov, se mora razdelitev dotacij, ki se jih ima odkazati, izvršiti po ključu, ki bi z ozirom na različne davčne momente posameznih dežel odgovarjal potrebam pravičnosti in ki bi torej slonel na kombinaciji objektivnih kriterijev, ki se bi ozirali na davčno važnost posameznih dežel v državne svrhe, in ki bi pravilno upoštevali koristi vseh dežel v cesarstvu.

4. Ako bi se nameravalo odkazati kakšen kakorkoli si bodi višji dohodek od davka na žganju, ki bi se imel zvišati, mora dežela Goriško-Gradiščanska zahtevati, da se razdelitev takega preodkaza izvrši na način, ki je natančno označen pod 3. točko in to radi okoliščine, da se ne bi oškodovale v razmerju preodkaza one podpore potrebne dežele, ki dasi ne izkazujejo višje davčne moči glede davščine od žganjin, vendar prenašajo po drugi strani in po drugi poti v izdatni meri bremena napram državi, ni pa zamolčati, da se mora razdelitev zvišane davščine od žganjin, ki je za sedaj za našo deželo veljavna, (državni zak. 8. julija 1901.) vnovič vrediti in to z ozirom na viso-

K predavanju profesorja Seidla.

Kaj mislijo o Haecklu in njegovih uspehih učenjaki?

Dvorni svetnik dr. Ludovik pl. Graff, profesor zoologije na graškem vseučilišču, ki je sedaj eden izmed najuglednejših zoologov, se je glede Haeckla izrazil približno tako-le: »Moj prijatelj Haeckel je nekdanj mnogo storil za vedo, toda to je bilo takrat, ko se je strogo držal le svoje stroke. Zadnje čase se je vrgel na filozofska razmotrivanja, tam pa ni doma in je zato doživel veliko porazov.« Tako je govoril prof. Graff, osebni prijatelj Haecklov, v javnem predavanju.

Pri neki drugi priliki je prišel govor na Haecklove spise, dalje na one brošure, katere pošiljajo v svet Bolsche, Francè itd., tedaj je ravnoisti profesor rekel: »Slišal sem, da mnogi profesorji na srednjih šolah priporočajo dijakom

take spise. Gospodje! Ko bi bil jaz šolski nadzornik, bi takega profesorja takoj postavil v disciplinarno preiskavo. Taka dela niso za mladino, ampak za ljudi, ki so v naravoslovju zadosti podučeni, da lahko ločijo, kaj je dejstvo in kaj hipoteza.« Sedaj pa naj sodijo čitatelji, ali ne obrnemo lahko teh besed tudi na predavanja prof. Seidla?

Prof. dr. Gottlieb Haberlandt, sedaj profesor botanike v Berlinu je rekel privatnemu docentu Udet, ko mu je ta poklonil neki svoj spis: »Nisem sicer v vsem vaših nazorov, toda to me veseli, da ste Haeckla tako dobro zavrnili.«

Kako je Haeckel vedoma potvarjal podobe embrijonov, da bi dokazal, da je človek potomec živali, sta mu dokazala učenjaka His in Brass. Haeckel je to goljufijo sam priznal in sicer v »Allgemeine Zeitung« (št. 2 dne 9. jan. 1909) »... priznavam skesano, da je bil majhen del mojih podob (morebiti 6 ali 8 od sto) res potvarjen.« —

Haeckel se sicer izgovarja, da je to storil le tam, kjer je bil materijal slab in ni dopustil točnega opazovanja in si je torej podobe hipotetično dopolnil. Toda izgovor ne velja, kajti resen učenjak bo vestno označil, kaj je pozitivnega našel pri svojem raziskovanju in kaj je spopolnil s pomočjo hipoteze. Tega Haeckel ni storil, ampak priznal je še le, ko sta ga bila His in Brass ugnala.

Depéret trdi, da je Haecklova embriologična metoda pripravila vsa paleontologična raziskavanja na krivo pot. Rodovniki (Stammbäume), ki so sestavljeni na podlagi te metode, le ovirajo napredek.

H koncu bodi omenjeno, da Haeckel, apostol monizma, ni bil povabljen k svečanostim, ki so bile pred par leti ob priliki stoletnice berlinske univerze. To je najboljši dokaz, da je njegova slava zatemnela in da v Berlinu zbrani učenjaki niso marali v svojo sredo moža, katerega je strastno sovraštvo do krščanstva privedlo do potvarjanja.

Ob priliki bomo nadaljevali. □

kost deželne davščine, ki je obstajala do leta 1901.

5. V slučaju, da se ne bi mogla dotacija od dohodka zvišane davščine od žganjin razdeliti v smislu kriterijev obrazloženih in pod 3. odnosno 4. točko, se c. kr. vlada živo pozivlja, da ukrene kar treba, da se pri razdelitvi deželnih dotacij iz dohodka gori navedene davščine vseskozi upošteva ogromno finančno škodo, v približnem znesku 2 $\frac{1}{2}$ milijona kron, ki jo trpi deželni goriški zalog vsled dejstva, da se je moral odpovedati povišanemu dohodku, ki bi ga bila dežela lahko prejela od svoje davščine na žganjine, ki se je pobirala v onih letih, predno se je uveljavil zakon z dne 8. julija 1901. drž. zak. št. 36, oziroma vsled dejstva, da se je nepravilno razdelil dohodek povišane erarske davščine od žganjin, določene z navedenim zakonom in predlagane v zakonskem načrtu v državnozborni razpravi (priloga št. 886. stenografičnih zapisnikov XXI. zasedanja 1911.), in da se upoštevajo pri tem posebne koristi in potrebe dežele Goriško-Gradiške in nje davčna moč kakor tudi dejstvo, da je treba primerno skrbeti za ekonomični razvoj dežele Goriško-Gradiške, kar je deloma pripoznala c. kr. vlada v finančnem projektu za leto 1908. (priloga št. 976. stenografičnih zapisnikov XVIII. zasedanja 1908).

6. Visoka vlada se pozivlja, da čim najhitreje reši zadevo o pobiranju užitnine tako, kakor je deželni zbor že predlagal in kakor so tudi druge dežele priporočale, s čemur bi se zlasti v pokneženju grofovini Goriški - Gradiški venčala akcija v saniranje deželnih financ.

7. Nalaga se deželnemu odboru, da ukrene vse, kar se mu zdi treba, da se zagotovi petitom ad 1—5 popolen uspeh.

II.

1. Vzame se na znanje, da se je primanjkljaj v znesku 152.005 K 71 vin., ki ga izkazuje finančna uprava deželnega zaloga za leto 1910. izravnal s tem, da se je enak znesek dvignil iz upravnih prebitkov izkazanih v letih 1908/09 v znesku 500.000 K.

2. Deželni zbor si pridržuje urediti finančno upravo deželnega zaloga za leto 1911. ob priliki potrditve računskega sklepa za pravkar navedeno leto in pooblašča deželni odbor, da uporabi v kritje primanjkljaja za leto 1911. izkazane v poročilu deželnega knjigovodstva z dne 26. dec. 1911. št. 720/11 z zneskom . . . . . K 523.267 ostali prebitok iz leta 1908/09 v znesku . . . . . „ 347.995 in da zajme v kritje ostalega primanjkljaja . . . . . K 175.272 nezaložen dolg pod najboljšimi pogoji in v neobhodno potrebnem iznosu, ampak do največjega zneska 175.000 K.

3. Glede na to, da je začasni proračun deželnega zaloga za leto 1912. potrjen od deželnega odbora v seji z dne 14. decembra 1911, zadobil Najvišjo potrdbo dne 29. decembra 1911, in da je strem zajamčen pravilen razvoj redne uprave deželnega zaloga in pobiranje sedanjih deželnih doklad in davščin do končne potrditve deželne bilance za tekoče leto;

uvažuje pa, da del rednih potrebščin, proračunjenih za tekoče leto, se ne bo mogel kriti, kakor je predvidevati, z rednimi dohodki deželnega zaloga in da izredni krediti, sprejeti v načrt opetovano omenjenega proračuna, se bodo morali izplačevati že tekoče leto, ker so ti krediti podpore za javnokoristne naprave, ki so se že pričele ali so neposredno pred izvršitvijo;

glede končno na to, da se načrt proračuna za leto 1912 zaključi z nepokritim primanjkljajem kron 558.345 in ker se morajo dati deželnemu odboru na razpolago tudi sredstva, potrebna za izredne prispevke in podpore dovoljene od deželnega zbora v tekočem zasedanju, ki se naj nakažejo po navodilih 4. točke pričujočega sklepa;

se pooblašča deželni odbor, da zajme v ta namen nezaložen dolg v neobhodno potrebnem iznosu, ampak do največjega zneska 600.000 K.

4. O izvršitvi naročil pod točko 2. in 3. mora predložiti deželni odbor deželnemu zboru ob prihodnjem zasedanju nadrobno poročilo skupno s proračunom za leto 1912. in s konkretnimi predlogi o kritju, oziroma o definitivnem financiranju eventualno potrebne kreditne operacije.

5. Z namenom, da se zajamči kar največ mogoče racionalna in hitra uporaba deželnih podpor za javnokoristne naprave in da se prepreči zapadanje od deželnega zbora v ta namen dovoljenih zneskov, in nadalje z namenom, da se doseže kar največ mogočo stabilnost v iznosu izrednih potrebščin deželnega zaloga, izpreminja deželni zbor svoj sklep z dne 3. nov. 1904. št. 276/D odb. št. 8890/3 in sklene sledeče:

a) deželne podpore za javnokoristne naprave se sprejemajo v letne proračune, kedar je v tehničnem in finančnem pogledu zajamčena izvršitev in ohranitev naprav, podpiranih od javnih zalogov v soglasju z načrti in proračuni, ki jih potrde pristojne oblasti;

b) deželne podpore, sprejete v proračune v smislu točke a) in nenakazane tekom leta, ki so bile v njem proračunjene, preidejo koncem leta v pasivno kompetenco deželnega zaloga in se morejo nakazati še tekom neposredno sledečega leta.

c) ako so pod a) omenjene podpore proračunjene v letnih obrokih, preidejo po posameznih obrokih, ki se ne nakažejo koncem dotičnega upravnega leta v pasivno kompetenco deželnega zaloga in se morejo nakazati še tekom celega leta, ki sledi letu, ko je bil proračunjen zadnji obrok podpore;

d) pooblašča se deželni odbor da nakazuje in izplača iz deželnega zaloga tudi deželne podpore za javnokoristne naprave, ki so bile dovoljene od deželnega zbora, ampak še ne sprejete, v proračun deželnega zaloga, ako je izvršitev podpirane naprave popolnoma zagotovljena po načinu, določenem pod točko a) in ako bi se nakaz dotične deželne podpore ne mogel odložiti do naslednjega sklicanja deželnega zastopa, ne da bi bili težko oškodovani obči javni interesi. O teh izrednih nakazih se mora obvestiti deželni zbor ob naslednjem sklicanju in nakazane podpore se morajo sprejeti v naslednji proračun deželnega zaloga;

e) izredne podpore, dovoljene od deželnega zbora zapadejo in obveznost, ki jo je sprejel deželni zalog, ugašča v petih letih, računajoč od dneva, ko je deželni zbor dovolil izredno podporo, ako bi se take podpore ne sprejele pred pretekom omenjene dobe v enega izmed letnih proračunov deželnega zaloga.

Dopisi.

g Št. Ferjan. Občinske volitve v Št. Ferjanu se bodo vršile 5., 6. in 7. svečana. Volivci somišljeniki iz drugih krajev se opozarjajo že sedaj, da store svoje dolžnost in pridejo volit. Zmagati moramo sijajno. Potrebna navodila dobe volivci pravočasno od volilnega odbora S. L. S.

Iz Zapadnih Brd. — Tu obžalujemo izstop laških kršč. poslancev iz dež. zbora. Zakaj? Brž povemo: to ni koristno za nas! Pomislite: v času take draginje in tolikih potreb za naše obmejne kraje, pa — zopet volitve!

Vse upije: dajte nam kruha, dajte nam vode in cest, pa gre vse vkup rakom žvižgat, ker hočejo nekateri — novih volitev!

Naj bodo volitve le nadomestne ali pa splošne, oboje so za nas škodljive v gmotnem in moralnem oziru: v gmotnem nam kradejo čas in denar, v moralnem pa oživljajo znova nasprotstva in sovraštva ter pospešujejo pijančevanje in propalost mnogoterih . . . Tako se

ne manjša draginja, tako se ne pomaga volivcem: zato obžalujemo izstop laških kršč. socialcev iz dež. zbora!

X Y Z.

Tomaj. Dne 18. in 19. t. m. smo imeli volitve starašinstva. Izvoljena je skoraj popolnoma Vranova lista.

K temu izidu volitev je največ pripomogla naša dobra vinska kapljica. — Posebno mlad možiček iz utovske vasi je znal pridobiti na ta način Vranu pristaše. Vsi ti pristaši so še-le pozno v noč ter polni alkohola obiskali svoje domove.

Tako se je dobro pilo in potem — volilo. Ali čast z vinom dobljena ne more imeti teka.

Politični pregled.

Naslednik mons. Bavona.

»N. W. Tagblatt« je zvedel iz dobrega vira, da sta kandidata za dunajsko nuncijaturo sedanji nuncij v Bruslju mons. Tolli in apostolski delegat na Kubi mons. Aversa, ki je bil svoječasno avditor pri dunajski nuncijaturi. Papež se odloči bržkone za prvega.

Vladarski sestanek v Benetkah.

»Gazetta di Venezia« poroča, da poročila z Dunaja o sestanku kralja Viktorja Emanuela s cesarjem Viljemom in s prestolonaslednikom Franc Ferdinandom v Benetkah niso neutemeljena. Sestanek da bo največje politične važnosti.

Pogajanja glede delozmožnosti istrskega deželnega zbora.

Pogajanja glede delozmožnosti istrskega deželnega zbora med italijanskimi in hrvatskimi poslanci pod predsedstvom namestnika Hohenlohe so za sedaj končana.

Zastopniki ene in druge stranke bodo sedaj o teh pogajanjih poročali klubom, kojih sklepi se bodo potem naznanili namestniku.

Dež. zbor štajerski

je imel 25. t. m. svojo 4 sejo. Peta seja odgodila se je do 30. t. m. Na sploh je malo več razpoloženja do zahtev »Slovencev«. Samo Wastian in njegovi privrženci, — kojih pa ni veliko — hočejo kljubovati. Pametni in modri Nemci celo govoré, naj se pusti Celje in Maribor Slovincem; zakaj v nekaj desetletjih vtegne celo Gradec biti v nevarnosti. Tukaj namreč mrgoli slovenski služinčadi. Občuduje se disciplina in red v dr. Koroščevem klubu ter povdarja, da se je ta mnogo naučil v tem pogledu od dr. Šusteršiča.

Poset srbskega kralja na Dunaju.

V belgrajskih dvornih krogih se zatrjuje, da bode meseca majnika obiskal srbski kralj Peter dunajski dvor. Pogajanja med obema dvoroma bodo baže kmalu končana.

Državnozbornske volitve na Nemškem končane.

Po v četrtek dovršenih ožjih volitvah bo novi nemški državni zbor sestavljen nastopno: 42 konservativcev, 14 pristašev državne stranke, 10 zastopnikov gospodarskega združenja, 3 člani nemške reformne stranke, 18 Poljakov, 93 pristašev centroma, 15 Velfovcev, 3 zastopniki bavarske kmečke zveze, 45 narodnih liberalcev, 2 pristaša kmečke zveze, 1 bavarski liberalec, 41 členov napredne ljudske stranke, 110 socijalnih demokratov, 5 Alzačanov, 2 Lotarinžana, 1 Danec, 2 divjaka.

Razpust novoizvoljenega nemškega državnega zbora?

V političnih krogih so splošno mnenja, da bo nemški državni zbor, ki se snide dne 27. febr., kmalu razpuščen. Nemški cesar Viljem se je baže izrazil, da ne trpi, da bi bila socijalnodemokratska stranka najmočnejša stranka v nemškem državnem zboru.

»Berliner Zeitung am Mittag« poroča, da bodo socijalni demokrati za-

htevali v novem državnem zboru za svojo stranko mesto prvega podpredsednika.

Črnogora — republika.

Iz Kotora se poroča »Slovincu«, da je črnogorska policija zasledila močno zaroto, ki namerava Črnogoro spremeniti v republiko. Ta zarota ima baže svoj sedež v Belgradu in je inspirirana od v Parizu bivajočih Črnogorcev. Jedro zarote pa tvorijo črnogorski izseljenci v Ameriki, ki so poslali črnogorskim republikancem v Belgradu že 1 milijon K.

Italijansko - turška vojska.

Iz Carigrada se poroča, da se je vršila dne 19. t. m. bitka pri Gargarešu, pri kateri so se morali Italijani pomakniti nazaj do oaze tik pred zidovi mesta Tripolis. Boj je trajal čez dan tri ure in se je nadaljeval tudi ponoči. Ponočni boj je bil zelo krvav. Italijani so imeli 150 mrtvih in so zapustili na bojišču tudi vojni material. Turki in Arabci pa so imeli le 18 mrtvih in nekaj ranjenih.

Rimski listi poročajo, da se nahaja v Tripolisu 109.389 mož italijanske vojske, 6000 častnikov, 5600 konj in 9200 mul. Stroški za vojsko stanejo 2 milijona lir na dan. Dosedaj je Italija izdala nad 200 milijonov lir za to ekspedicijo.

Pri dobavi živil za italijansko armado so prišli na ne prav čedno goljufigo. Dobavatelji za italijansko armado so namreč one vole, ki so bili v Tripolisu spoznani za nezdrave in so se morali vsled tega nazaj gnati v domovino, zopet pošiljali armadi. Da bi bili voli težji in lepši so jih potem na umeten način opitali. Italijanska vojna uprava je vsled tega ogljufana za 200.000 lir.

V Italiji so v zadnjem času popolnoma spremenili mnenje o vojski. Prejšnje navdušenje je pomrlo in na njegovo mesto je stopilo obsojevanje onih, ki so to vojsko inspirirali. Skoro vsi listi so razočarani, ker se jim ni izpolnila želja s Tripolitanijo. Počasno in negotovo prodiranje ital. čet, velikanski stroški za vojsko in korupcija pri dobavi živeža itd., to so dejstva, ki so naučila Italijane drugače misliti o ti vojski in nekateri celo odobrujejo pisavo drugih neitalijanskih listov.

V Rimu se širi vest, da namerava Italija najeti na Francoskem večje posojilo, zato da ji bo omogočeno nadaljevati vojsko v Tripolitaniji.

Spor med Francozi in Italijani.

Italijanske vojne ladije so zaplenile francoska poštna parnika »Carthage« in »Manube«, ki sta bila namenjena v Tunis oziroma iz Tunisa v Marseille. Parnik »Carthage« so sicer izpustili, ali pošiljatve na njem so se pokvarile, ker je bil več časa zaplenjen. Parnik »Manube« pa so obdržali, ker se je na njem nahajalo 29 turških častnikov, ki so imeli skupno pri sebi 250.000 frankov.

Te dejstvi sta provzročili na Francoskem hudo razburjenje, posebno pa vsled tega, ker se je Francija kazala dosedaj napram Italijanom jako prijazno. Ta dva čina sta našla odmeva tudi v francoski zbornici, kjer se je najostreje protestiralo proti takemu postopanju.

Francija zahteva zadoščenje. Čim Italija ne ugoditi ti zahtevi bode eventualno Francija prekinila diplomatske odnose z Italijo.

Darovi.

Za »Šolski Dom« so plačali predsedništvu: Ivan Kodre, župnik v Sv. Križu 10 K; G. Tešimir, Avče 30 K; dr. Anton Gregorčič v Gorici 20 K.

Srčna hvala!

Za učence in učenke »Šolskega Doma« je daroval g. Anton Jeretič, trgovec v Gorici, 300 plavih zvezkov, 400 lepispisnic, 20 trdih zvezkov, 2 grosi svinčnikov, 5 gros ročnikov, 4 ducate pušic za pisalno orodje (tuli), 2 škatlji gumic in 10 škatelj peres.

Domače in razne vesti.

Imenovanji. Minister za javna dela je imenoval višega inženirja g. Rudolfa Machniga stavbenim svetnikom, in inženirja g. Henrika Zecchinija višim inženirjem za službo v Primorju.

Ta pa zna! Preteklo nedeljo je Faidutti na shodu v Krminu ostro grajal dunajsko vlado, ker je zopet sklicala goriški deželni zbor. Obenem je hvalil deželno vlado in njenega reprezentanta princa Hohenlohe ter pozval zborovalce naj zakličejo namestniku »Živio!«

Ta pa zna! mora vzklikniti, kdor je bral v zadnji številki našega lista pamflet, ki ga je Faiduttijevo glasilo »Il Popolo« pred tremi leti objavilo proti sedanjemu tržaškemu namestniku.

Vidi se, da zna Faidutti rabiti oves in bič. Pri tem je ves srečen, ker misli, da se kdo briga za to, ali ga on hvali ali graja.

Le tako dosledno naprej!

Ignoranti. — »Eđinost« je pisala, da je družba sv. C. in M. s šolo na Blanči razbremenila Š. D. Ker vemo, kam je pes tace molil, smo povedali, da ima ta šola 22 (recte 26) učencev. Zato nas dolži, da denunciramo šolo goriškemu magistratu, da bi ne dobila pravice javnosti. (Ogorčeno vsklika: Quousque tandem....) Goriški dopisnik »Eđinosti« niti ne ve, kdo podeljuje pravico javnosti. In taki ignoranti delajo pri nas javno mnenje.

Zorutti in Simon Gregorčič. Pravi jo, da postavijo Lahi Zoruttiju spomenik blizu tistega mesta na Katarinijevem trgu, kjer je slavni slovenski pesnik Simon Gregorčič umrl. Pesnik Zorutti, ki je bil po rodu tudi Slovenec, bi gotovo namerom goriških Lahov ne odobril rekoč: **Ne tja! Tam napravite Gregorčiču spomenik!**

Denar — sveta vladar. Mons. Kolavčič je velik častitelj prošta Faiduttija. Kaj ima od tega? Da je Faiduttijeva »Eco« preteklega pondeljka tudi njega oropala »pip«, pretvorivši njegovo ime v Colaucic, med tem ko se v isti številki svečar Kopač v plačanem oglasu kosaťi z imenitno »pipo«?

Izpremembra glede zapovedanih praznikov. Na podlagi odloka N. Sv. papeža Pija X. z dne 11. julija 1911 so pri nas odpravljene ti-le zapovedane prazniki: 1. Svečnica (2. feb.), 2. sv. Jožef (19. marca), ki se ima praznovati nedeljo kesneje, 3. Oznanenje P. D. Marije (25. marca), 4. in 5. velikonočni in binkoštni ponedeljek, 6. Rojstvo P. D. Marije (8. sept.), 7. sv. Štefan 26. decembra).

Na prošnjo večine avstrijskih škofov je dovolila sv. Stolica, da se praznovanje pri nas sv. Rešnjeje Telo, kakor je bilo doslej v navadi, tudi za naprej v četrtrek po sv. Trojici ter se ne prenese praznovanje na naslednjo nedeljo.

Naš prevz. knezonadškof hoče še poprositi, da se pri nas ohrani kak zapovedan praznik izmeje zgoraj naštetih (morda praznik sv. Jožefa, ki je varuh naše dežele).

Cerkev želi, da verniki tudi v prihodnje na te odpravljene praznike gredo k sv. maši in se vzdržijo hlapčevskih del, dasi nimajo za to nobene dolžnosti več ter ne grešijo, ako ne praznujejo omenjenih dni. V cerkvi ostane o teh praznikih vse po stari navadi kakor prej, običajni obredi, slovesna sv. maša s pridigo in popoldne blagoslov!

Ker je letos Svečnica na petek, odpade seveda za ta dan, ki ni več zapovedani praznik, olajšanje radi vzdržka in je torej prepovedano jesti mesne jedi kakor vsak drug petek.

Da se ne bode morebiti komu čudno zdelo, kako je mogla cerkev odpraviti

te praznike, treba pomisliti, da imamo le cerkveno zapoved praznovati določene praznike in da vsled tega cerkev iz važnih vzrokov lahko tudi kaj v tem oziru izpremeni, če zahtevajo to izpremenjene razmere.

Sv. Stolico je več takšnih razlogov napotilo, da je odpravila nekaj praznikov. Tudi mnogo izvenevropskih škofov je vložilo prošnjo, naj se škriči številno zapovedanih praznikov, češ, da bi bilo to umestno radi silno pomnoženekupčije in razvite obrti v naših časih, to da terja vedno rastoča draginja živil, ker drugače ne morejo ubogi delavci več preskrbeti svojih družin in vrhu tega se tako zabrani zloraba praznikov za pregrešno pijančevanje in potratne veselice.

Sklep prvega semestra na goriških srednjih šolah bo v soboto dne 10. februarja.

JUTRI 28. t. m. VSI V »CENTRAL«! Da se bo igra »Sovražnik Mesijev« izvršila prav dobro, priča nam ime g. kaplana Drašček-a, ki vodi vso prireditev. G. kaplan Drašček je tudi sam preskrbel slovensko prestavo.

»Muzejsko društvo za Goriško« ima svoj letni občni zbor dne 31. I. 1912 v hotelu pri »Zlatem Jelenu« ob 8h zvečer. Dnevni red običajen; vabljeni so vsi člani, kakor tudi vsi prijatelji in pospeševalci društva. Odbor.

Občni zbor »Trgovsko - obrtnega društva«, ki se je vršil minulo sredo pri »Zlatem Jelenu« je bil dobro obiskan. Odbor se je tako-le konstituiral: Preds. Josip Medved; podpredsednik Jos. Kerševani; tajnik Milovan Domenis; blagajnik Josip Ivančič; gospodar Ivan Kravos.

Velik strah so prestali učenci in učitelj nekega razreda na tukajšnji mestni šoli v Kapucinski ulici minoli terek. Strop sobe je namreč začel padati, narkar so učitelj in učenci zbežali iz sobe in le čuditi se je, da se ni pripetila kaka nesreča. Opomniti moramo, da se je vršila gradnja dotične šole pod nadzorstvom mestnih stavbnih organov.

Odprti lekarni. Od 28. jan. do 4. febr. bodeta imeli ponočno službo lekarni: Liberi-Tromba.

Odbor »Centralne posojilnice« je sklenil obdržati v tekočem letu vse dosedanje praznike kakor prejšnja leta, vsled česar bo urad ob teh dnevih zaprt.

Pošta v Št. Andrežu. Poslanec Fon je dobil iz trgovinskega ministerstva obvestilo, da je v principu sklenjena ustanovitev poštne urada v Št. Andrežu; podrobni ukrepi se kasneje določijo.

Sl. c. kr. poštnemu ravnateljstvu v Trstu na znanje. Prejeli smo in objavljamo: V sramoto nekaterim c. kr. poštnim uradom na deželiso nekateri pismonoše. Ne sicer da ne izvršujejo točno svoje težavne službe, pač pa ker so tako škandalozno oblečeni, kakor — skoraj bi rekel — cigani. Pravi capini so. Pometači goriških ulic so čednejše oblečeni kakor nekateri pismonoše na deželi. Pismonoša, ki je od erarja nastavljen in plačan mi je rekel: Že 15 let sem pismonoša, in v vsem tem času sem dobil tri ali štiri obleke. Mene sicer ni sram nositi vsaki dan skozi 4 leta eno obleko, pač pa bi moralo biti sram c. kr. pošto, da ima takega capina za pismonošo. Te dni se je pritoževal pismonoša iz Rubij, da ga je sram hoditi v taki obleki okoli. Ima na sebi že 3 leta eno obleko, ne pozna sukneje, poletne obleke tudi ne, kapo ima eno. Mero za novo obleko pa so mu vzeli že pred več meseci, a obleke ni in ni še. Gg. poštarje na deželi prosimo, da bi se zavzeli pri c. kr. poštnem ravnateljstvu v Trstu za to stvar. Enako prosimo tudi mi slavno

c. kr. poštno ravnateljstvo, da obleče primerno — posebno sedaj v hudi zimi — svoje zveste služabnike pismonoše na deželi.

X.

Dezertar, ki se je sam javil. V sredo je sezansko orožništvo odvedlo v domobransko vojašnico v Trstu 32 letnega Antona Mohovič iz Štjaka. Mohovič je bil pred osmimi leti potrjen v vojaka ter je prvi dan, ko je vstopil k 5. domobranskemu pešpolku dezertiral. Mohovič je nato bil pomorščak. Naveličal pa se je tega življenja ter se podal v svoj rojstni kraj, od koder se je podal k orožništvu v Sežano, kjer se je sam javil.

Stoletnica škofa Dobrile. Dne 12. aprila bo 100 let, odkar se je rodil ranjki škof Jurij Dobrila, prvi buditelj hrvaškega in slovenskega naroda v Istri. Hrvatje v Istri bodo to stoletnico slovesno obhajali.

Velika delavnica za ponarejevanje denarja. Tržaška policija je v delavnici kamnoseka Lutmanna blizu pokopališča Sv. Ane zasledila obsežno delavnico za ponarejevanje denarja in tudi petkronskega denarja, ki je zelo dobro ponarejen. Policija je zaprla tudi kamnoseka Ivana Skabarja, ki je s tem v zvezi. Policija je prišla stvari na sled vsled tega, ker je sumila, da so nedavno vlomili v rakev rodbine Tonello neznanci zato, da bi ondi našli kako skrivališče. Preiskava je dalje izvedela, da so v bližini rakeve videli večkrat omenjenega Skabarja. Tako je šla stvar naprej in dovedla do omenjenega rezultata.

Peklenski stroj v poštni pošiljlatvi. Dne 21. t. m. se je prikazal pri pošti v Borštu pri Trstu nek 26—28 leten mladenič z nekim močno zvezanim zavikom. Tamošnje poštarico je prosil, naj napiše na spremnici naslov, ki se je glasil na Andreja Kočevar, gostilničar v Dolini — 20 minut oddaljenem kraju. Poštarico je sicer osupnilo, da pošilja na tako majhno daljavo dotični mladenič zavoj po pošti, a ko je mladenič rekel, da hoče Kočevarja leiznenaditi s semeni se ni več dalje brigala za vzrok pošiljlatve ter izpolnila spremnico. Dne 24. je šel Kočevar po zavitek na pošto ter ga je, ko je prišel domov, odprl. Toda v tem je bila čuti močna eksplozija in Kočevar se je zgrudil na tla. Prihiteli brat in sosedje so ga našli vsega ožganega po licu in na rokah. V sobi pa je padel ves omet z zidov in šipe so bile razbite. Kočevarja so prepeljali v tržaško bolnišnico. Uvedla se je preiskava, ki jo vodi kopersko sodišče.

Najden vtopljenec. Pri Barkovljah so potegnili iz vode truplo 43 let starega Antona Pregel iz Vipave.

Odlikovanje. Cesar je podelil poveljniku parnika »Atlanta« paroplovne družbe »Aust.-Am.« kapitenu Antoniju Sutora, zlato uro ter pohvalni dekret za skrb, ki jo je izkazal pri prevažanju črede karakulskih ovc, katere je cesar daroval argentinski državi.

Nepotrđitev izvolitve dveh poslancev v kranjskem deželnem zboru Verifikacijski odsek v kranjskem deželnem zboru je predlagal v deželnozbornski seji dne 25. t. m., naj se izvolitev liberalnih poslancev Jožefa Reiserja in Adolfa Ribnikarja za poslanca mestnega volilnega okraja Ljubljane ne odobri. Po precej hudi debati je deželni zbor sprejel predlog verifikacijskega odseka, narkar sta zapustila omenjena dva zbornico.

Poštna in brzojavna centrala. — »Zeit« od četrtka poroča, da namerava vlada izločiti poštne agende iz trgovinskega ministerstva ter jih izročiti posebni centrali za poštne in brzojavne zadeve.

Letošnji cesarski manevri se bodo vršili na Sedmograškem pod vodstvom prestolonaslednika nadvojvode Franca Ferdinanda. Vaj se udeležita 7. in 12. armadni zbor.

D'Annunzio-va pesem konfiscirana. Italijanska cenzura je konfiscirala D'Annunzio-vo pesem Ob Dardanelah, v kateri se žali avstrijskega cesarja Franca Josipa I., vladarja zaveznice.

Drava zamrznila. V Osjeku je Drava čezinčez zamrznila in je led do 40 cm debel.

Poštni rop v Inomostu. Po uzoru stotnika iz Köpenicka si je nek goljuť in inomoški pošti prilastil znesek 17.680 kron. Preoblekel se je bil namreč v pismonošo.

Gosto meglo imajo v Londonu. Na ulicah je po dnevu taka tema, kot bi bila noč. Pripetilo se je tudi več nesreč. Pa tudi na morju imajo beležiti vsled megle več nesreč.

Zaboj močnega kartona se je našel v Gorici na Franc Jožefovem Tekališču. Obrniti se je na g. Jožefa ali Andreja Semoliča v Opatjemselu ali pa na našo tiskarno.

Drobfinice.

Kitajska vlada naroča v Trstu bojne ladje? Govori se, da je kitajska vlada baje naročila v tržaškem »Stabilimento Tecnico« zgradbo enega rušilca torpedov, ki so ga že pričeli graditi. Z druge strani pa se dostavlja temu poročilu, da naročitelja nove bojne ladje ni iskati na Kitajskem, temveč mnogo bližje, namreč v — Avstriji!

Gospodarske vesti.

K subskripciji nove državne rente. Dne 29. t. m. razpisana je subskripcija na K 200.000.000.— 4% avstrijske kronske rente po kurzu K 90.25. Ta emisijski kurz določen je letos izredno nizko, to pa z namenom, da se tudi najširša javnost udeleži letošnje subskripcije. Z ozirrom na ta nizek kurz znaša obrestovanje domala 4¹/₂% in ker je pričakovati, da se bodo kurzi državnih papirjev v doglednem času zvišali, nudi se subskribentom tudi dobiček na kurzu. **Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Gorici**, kot članica bančnega sindikata ki je prevzel od države placiranje nove emisije, sprejema priglase za to subskripcijo ter daje tudi vsa tozadevna pojasnila.

Živinorejske vajence, ki se hočejo izvežbat v hlevskih opravilih, strežbi molzne živine in v mlekarških delih, sprejme ravnateljstvo kmetijske šole na

Otrokom najboljšo!

To je in ostane:

Kathreinerjeva

Kneiphova

sladna kava.

Kathreinerjeva krepki male in povzročuje, da mleko prija, kjer bi se samo upiralo.

Kathreinerjeva
prinese moč in hišo

Vsem gospodinjam
toplo priporočam o

KOLINSKO CIKORISO

edino pristni, po kakovosti nedosegljivi slovenski izdelek.

v korist
obmejnim slovincem.

Podružnica

„Ljubljanske kreditne banke“

V GORICI

— se bavi z vsemi v bančno stroko spadajočimi posli. —
Vloge na knjižice obrestuje po 4½%, vloge v tekočem računu po dogovoru.

Delniška glavnica K 8.000.000.

Centrala v Ljubljani.

— Rezervni zaklad K 800.000. —

PODRUŽNICE: Celje, Celovec, Gorica, Sarajevo, Split, Trst.

Grmu, Živinorejski vajenci dobe poleg proste hrane po 10 K na mesec. Pouk je nastopiti s 1. aprilom. Prošnje je vlagati do 1. marca. Pouk traja do konca meseca oktobra.

Znižanje voznih tarifov za umetna gnojila. Z ozirom na hudo sušo, katera je lansko poletje naša polja in travnike močno zadela, bo treba letos veliko umetnih gnojil, da se ta škoda popravi. Zato je železniško ministerstvo sklenilo, da se železniški tarifi za vožnjo umetnih gnojil znižajo za 50 odstotkov. Velja pa ta določba za vse avstrijske državne železnice od 1. febr. do 15. maja in sicer za najmanjšo težo 10.000 kg.

Za povzdigo govedoreje. Med nemškimi kmetovalci planinskih dežel, zlasti onimi Štajerske, Gorenje Avstrije, Solnograške in Tirolskega, se snuje zveza, ki bi naj imela namen, škodo, ki sta jo povzročili suša in slinovka, popraviti po umni živinoreji. Ta zveza nalaga svojim članom kot dolžnost, da se telet in mlade živine sploh le kolikor možno malo proda, in pri teletih, kar se jih proda, cena za 50% povzdigne.

Sladkor utegne vendar postati cenejši. V drugih državah namreč sladkorna letina ni bila tako silno slaba, kot se je kričalo. V Indiji nameravajo sezidati velikanske tovarne za sladkor. V državi Ohio v Ameriki pa so baje našli neko drevo, sladkorni javor, ki daje velike množine sladkorja in je mnogo cenejši kot drug sladkor.

Književnost.

Nova knjiga: »**Krščanski vojak**«, priredil vlč. g. c. i k. vojaški kurat Valentin Rozman.

Naslov knjigi, ki je menda prve te vrste v slovenskem jeziku, pové že sam, komu je namenjena. Vsebina, sestavljena v obliki cerkvenih govorov, razpravlja o vojaškem poklicu, o prisegi, o ljubezni do domovine in druge vojaškemu življenju primerne točke. V tej knjigi opozarja prireditelj vojaka na velike nevarnosti v vojaščini sami, ter ga tudi svari proti dušnim pogibeljim izven nje. Osobito povdarja misel, naj se krščanski vojak večkrat domisli svoje v domačiji, svoje ljube matere, očeta, cerkve, in njenih opominov, da ga ta spomin varuje padca v grehe in strasti.

V tej obliki priporoča se knjiga ne samo vojaški duovščini, marveč na sploh vsakemu dušnemu pastirju, ki lahko izčrpa iz nje marsikatero zrno kot pripravo mladeničev k vojaškemu poklicu.

Pozor tamburaška in pevska društva!

Naročajte za prireditve vaših zabav na novo izšle šaljive igrokaze, šaljive skladbe s spremljanjem tamburic in glasovirja ter nove tamburaške partiture Stahuljaka, Hruze, Farkasa, Machača itd. pri prvi izdovolnici **tamburic I. Stjepušin, Sisek.**

ALTENA

je

najboljša znamka

„dvokoles“

francoskega sistema.

Konji

težki, za prevažanje tovorov, prodasta se 2 para z vozom in celo opremo ali brez take.

Kje, pové upravništvo tega lista.

Odlikovani
fotografski atelje

A. JERKIČ,

GORICA, Gosposka ulica šte. 7

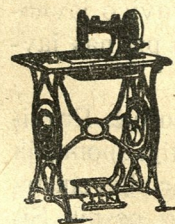
priporoča

se svojim cenjenim sorojakom

najtopleje.

Velika zaloga dvokoles, šivalnih in kmetijskih strojev, gramofonov, orkestrionov itd. Mehanična delavnica. Poliranje z električno gonilno šilo, ter emajliranje dvokoles na plin.

Kolesarjem v korist! Kdor hoče staro dvokolo obnoviti naj ga takoj pošlje emajlirat ki stane K 6, v različnih barvah K 8 pri

BATJEL-U

Gorica,

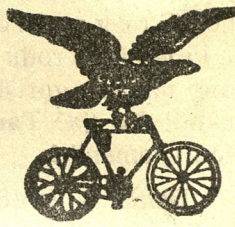
STOLNA ULICA 2-4.

Mehanična delavnica.

Prodaja tudi na obroke.

Ceniki poštnine prosti.

Velika izbira že rabljenih dvokoles in vsakovrstnih strojev.

PRIGLASI

k subskripciji nove 4% državne rente po K 90·25 se sprejemajo le še

v ponedeljek 29. t. m.

Pri celoletno - vezanih komadih bonificiramo od vsa-

kih dodeljenih K 100.

20 vinarjev, pri poluletno - vezanih pa 10 vinarjev.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Gorici

Corso G. Verdi šte. 37.